

Varteig Historielag

Stiftet 8.2.1982

Årsberetning for års..øteperioden 2024

(5.02.2024 -31.12.2024)

1.) Dette året har følgende person hatt tillitsverv i laget:

A) Hovedstyret :

Leder	Kjell Lunde
Nestleder	Arild Smaalberg
Kasserer	Oddveig Nilsen
Sekretær	Ingrid Kullerud
Styremedlem	Tron. Kokkim
1. varamedlem	Karin Tangene
2. varamedlem	Gunnar Kultorp

• Revisorer:

1. Kai Rød
 2. Lars Erik Lunde
- Vara: Christer Lunde

* Valgkomiteen:

- Leder: Stian Lunde
- Medlem: Odd Breinne
- Medlem: Gunn Marit Bergerud Jelsnes
- Vara: Randi Matysiak

- **Kjøkkenkomiteen:**

Leder: May Basken Larsen

Medlem: Astrid Pettersen

Medlem: Sølvi Jelsnes

Medlem: Tore Larsen

2. Verv oppnevnt av hovedstyret:

A) Regnskapsfører:

Hans Erik Pedersen

B) Publikasjonskomite:

Solveig Rød (leder), Hans Erik Pedersen,
Øistein Bøe og Ingrid Kullerud (kalenderdelen)

C) Web. komite:

Knut Øyvind Skaar (leder), Øistein Bøe

D) Meierikomiteen :

Kjell Lunde (leder), Kai Rød, Tore Larsen, Christer Lunde, Tom Vidar Walther, Åge Brenne og Odd Brenne.

E) Inntakskomite:

Terje Bergby (leder), Wigdis Bergby, Trond Kokkim.

Komiteen har ikke vært i arbeid i 2024.

F) Tilsynsutvalget for museet. (kommunalt oppnevnt for 4 år):

Terje Bergby (leder), Trond Kokkim, Wigdis Bergby

G) Representanter til bygdedagskomiteen:

Arild Smaaberg og Karin Tangene

3. Medlemmer:

Pr. 31.12. 2024 var det 130 medlemmer i laget.

Av disse er 102 hovedmedlemmer og 28 familiemedlemmer.

4. Styrets møter og saker:

Styret har hatt 6 styremøter i løpet av 2024. Vi har hatt årsmøte, vært med i bygdedagskomiteen og arrangert bygdedag .

Vi har hatt fem åpne historielagsmøter i Bygdehallen, ett møte på Meieriet og en høstvandring. Det har vært god deltagelse på alle våre møter og aktiviteter. Peisestua har vært full av folk.

a) Tema på lagets møter:

5.02 Årsmøte

11.03 «Lange skoleveier».

Arnfinn Kullerud ledet en samtale mellom Astrid Pettersen, Ragnhild Komperød, Kjell Lunde og Ingar Lunde om hvordan det var å ha en skolevei på flere km, da det ikke var offentlige skolebusser. Da skyssen kom i gang sammen med sentralskolen i 1959, var det likevel langt å gå til nærmeste bussholdeplass. Da var det ikke så greit å være liten og alene i mørket.

22.04 «Glassmaleriene i kirken». Et samarbeid med kulturutvalget i menighetsrådet. Historielaget stod for bevertningen etter framsyningen av glassmaleriene i kirken.

13.05 Sosialt samvær på Meieriet med mange besøkende. Kjøkkenkomiteen serverte kaffe og vafler til alle.

30.09 «Tømmerfløting i elvekrysset Furuholmen».

Reidar Stang fra Trøsken kåserte n. d fokus på lensa som livsnerve for Varteig og omliggende områder. Denne kvelden var vi over 60 mennesker i peisestua,

(gangen måtte tas i bruk!)

Under kaffepausen kjørte Knut Øivin Skaar et slideshow fra bildearkivet vårt. Her finnes det ca. 350 bilder om Lensa.

28.10 Tidligere kommandant på Fredriksten festning i Halden, Dag Strømsæther, kåserte om «Østfold-krigenes landskap gjennom flere hundre år».

2.12 Solveig Rød kåserte om et tema hun har kalt «Navnet skjemmer ingen – eller?»

En fortelling med et skråblikk både på personnavn og stedsnavn.

Denne kvelden hadde også Einar Sandvik tatt med seg trekkspillet sitt. Først spilte han opp til allsang og deretter undholdt han forsamlingen med julemusikk.

b) Styret har behandlet 38 saker i 2024. Viktige saker har vært:

- 1) Planlegging av program og aktiviteter på møtene og arrangementer. Dette er gjort på styremøter, og gjennom telefon/internettkontakt utenom møtene.
- 2) Oddveig Nilsen fikk i oppdrag fra styret å kontakte «StyreWeb» igjen, og vi har nå gjenopptatt abonnementet. Oddveig vil fra årsmøtet av, overta regnskapsjobben som Hans Erik Pedersen har hatt. Oddveig vil bruke regnskapmodulen til StyreWeb. Styret vil også benytte seg av andre moduler i StyreWeb, som «arkiv» og «medlemmer».
- 3) Vi har i høst arrangert et slektforskerkurs over 6 kvelder, med Oddveig Nilsen som leder.
- 4) Det har tidligere blitt registrert kulturminner i Varteig i over 20 år. Mange av våre medlemmer har gjennomført Varteigterrenget og funnet nedlagte gårder, brønner, kullmiler m.m. Alt er nå på plass i Riksantikvarens hjemmeside – kulturminnesok.no – som for hele Norge. Tidligere Øsfolds Historielag's sider er borte.

Knut Øivin Skaar har gjort ferdig denne registreringsjobben for styret.

- 5) Knut Øivin Skaar har også vært inne på Varteig Historielag lokalhistoriewiki.no og oppdatert opplysningene for Varteig Historielag. Dette har han gjort i oppdrag fra styret. Han har oppdatert mange linker på siden som var ugyldige, og også endret noen setninger.
- 6) Styret jobber med å få opp et skilt på hovedbygningen på Meieriet, som skal gi opplysning om husets historie. Planlagt oppsatt før byggedagen 2025.
- 7) Historielaget har opprettet en egen konto med vipps til byggedagskomiteen. Leder i

komiteen har fått tilgang til denne kontoen.

Det er byggedagskomiteen ved hjelp av historielaget som søker om kommunal støtte til Byggedagen.

- 8) Styret har hatt samarbeid med/vært i møte med:

DNT, Sarpsborg kulturråd, Gatenavnskomiteen i kommunen, Varteig Menighetsblad og kulturrådet i Varteig Menighetsråd.

- 9) Styret har også flere ganger diskutert hvordan vi skal få høyere rekruttering til verv i styret og i de ulike komiteene i laget. Dette er et problem som også medlemmene i historielaget bør ta tak i. Gjennomsnittsalderen for medlemmene i styret er godt over 70 år, og det kunne vært bra med flere «nye koster» både i styret og i komiteene.

5. Turer.

7.september arrangerte styret en høstvandring i strålende vær i Kulleruddalen. 25 deltagere ble guidet av Gunnar Kullerud som selv er født på Kokkim, en gård midt i dette landskapet. Kulleruddalen har mange kulturminner; nedlagte småbruk, mølle og sag og mye mer. Det går en turløype gjennom dalen fra Bøesaga langs Kullerudbekken til Kongsrud og Glomma. Deretter går løypa langs Glomma til Lundegårdene og så opp gjennom skauen via Lundskaugen og Gressløs, og tilbake til utgangspunktet.

6. Økonomi

Styret har i år bestemt at vårt regnskapsår skal følge kalenderåret. Dette fordi det letter arbeidet når vi innfører bruk av StyreWeb i regnskapet. Oddveig Nilsen skal overta jobben som regnskapsfører etter Hans Erik Pedersen fra årsmøtet av.

Lagets økonomi er god. Årsregnskapet viser et overskudd på kr. 77.664,18 for 11 måneder, og av MVA-refusjon har vi mottatt kr. 5.892

7. Gaver.

- Grasrot andelen fra tipping er på kr. 1.548,60

I denne summen ligger 2 av 3 utbetalinger i sammenlikning fra fjorårets regnskap.

- En anonym gave på kr. 2.500

- Tormod Klemsdal har gitt oss kr.1000 som honnør til utgivelsen av INGA

8. Bygdedagen.

Bygdedagen i Varteig 2024 inneholdt alt etter «gammel oppskrift». Mange utstillinger, leker for barn og voksne, salg av mat, kaffe og kaker, underholdning og tale fra scenen ved Bygdehallen og bekransning av Ingastøtta.

På historielagets stand kunne folk kjøpe årets nye utgave av Inga, samt historielagets øvrige publikasjoner.

På Meieriet var det også mye aktivitet. Bygdekvinnene stekte sine lefser her og solgte dem i peisestua. I hagen var det bruktmarked og i låven og hovedhuset var historielagets utstillinger åpne for publikum.

Tilsynsutvalget for bygdemuseet åpnet også dørene på bygdemuseet.

9. Arbeidet i lagets komiteer.

I lagets komiteer legges det ned et betydelig arbeid både i timer og innhold. Alle komiteene trenger sårt til flere medlemmer som kan gjøre en stor eller liten jobb. Hvis arbeidet ikke skal stoppe opp må det komme inn flere og nye medlemmer til komiteene.

- *Kjøkkenkomiteen* gjør sitt arbeid på hvert eneste arrangement vi har. De rydder bord og stoler på plass, og serverer kaffe og kaker til alle fram møtte.
- *Publikasjonskomiteen* har i år igjen kommet med en ny kalender og et nytt nummer av INGA.

Knut Øivin Skaar har kommet inn i komiteen, og vil gradvis avlaste Hans Erik Pedersen i arbeidet med INGA 2025.

MEN i tillegg mangler det noen som kan overta ansvar for arbeidet med distribuering og oppfølging av salget av hefter og kalendere.

- I *Meierikomiteen* er det ikke utført noen bygningsmessige arbeider på noen av bygningene

i 2024. Men det er i alt bokført 60 dugnadstimer + 40 timer til gressklipping denne sommeren.

- *Webkomiteen/Bildegruppa* har i øyeblikket 6646 bilder med registrerte og redigerte tekster. På grunn av mange del-album i web-albumet, ligger det nå totalt 17.830 bilder publisert i 65 album.

Et samarbeid med Østfold Fylkes Bibliotek har resultert i 300 høyoppløslige bilder mottatt november 2024. Av disse er 80 flyfoto fra Widerøe Flyveselskap av gårder i Varteig.

Varteig Historielags Facebook-side oppdateres daglig med egne eller andre relevante historiske innslag av Øistein Bøe. Våre fb-venner øker jevnt. Vi har over 2200 følgere ved årsskiftet.

Under kan du lese komiteenes fulle årsrapport 2024.

Styret i Varteig Historielag

v/ Ingrid Kullerud (sekr.)

ÅRSBERETNING 2024 FOR PUBLIKASJONSKOMITEEN

Komiteen har i år, som tidligere år, bestått av Hans Erik Pedersen, Øistein Bøe, Ingrid Kullerud og Solveig Rød. Anne Sofie Bergerud har, tradisjonen tro, tegnet forsiden på Inga-heftet.

Knut Øivin Skaar har fra høsten 2024 lært seg programvaren for Inga-heftet, og han vil gradvis avlaste Hans Erik Pedersen i arbeidet med Inga 2025, samtidig som han har hatt, og vil fortsette med, arbeidet med optimalisering av kvalitet på bildene som brukes.

Det har dessverre ikke lyktes å få noen som kan ta ansvar for arbeidet med distribuering og oppfølging av salget av hefter og kalendere. Det er et savn.

Komiteen har hatt 4 møter pluss samråding via mail og telefon.

Inga 2024 var ferdig til byggedagen, og selv om værmeldinga varslet utrygt vær, møtte det opp mange folk på arrangementet. Det gjorde at salget av Inga 2024 ble brukbart.

Da kalenderen var klar for salg i slutten av november, stilte medlemmene igjen opp som selgere. Takket være selgernes innsats ble det et brukbart salg for både kalenderen og Inga-heftet i år også. De fleste selgerne har stilte trofast opp år etter år, og nye har trådd til på de fleste rutene der vi ikke hadde dekning. Vi har nå også for 5. år på rad fått hjelp av firmaet L. Evensen som har solgt hefter og kalendere i butikken sin, og det har også vært salg på Furuholmen.

Stofftilgangen til Inga-heftet har vært god, og det lyktes også i år å få bidrag fra folk utenfor komiteen. Innholdet har fulgt det tradisjonelle mønsteret med gårdshistorier, Varteig-kjendisen og små og store artikler om hendelser i bygda i «gamle dager».

Tilgangen på bilder til kalenderen er brukbar, men laget tar gjerne mot flere bilder, gjerne både fra siste halvdel av 1900-tallet og begynnelsen av 2000-tallet.

Det er pr. 01.01.2025 solgt Inga-hefter for ca 24.000 og kalendere for ca 40.000.

Tallene over kan ikke sammenlignes med tidligere år, da vi der har hatt med salgsinntekter for årets 1. måned også. Det ser derfor ut til at salg av kalender og hefter vil gi omtrent lik fortjeneste som tidligere år.

Trykkeriutgifter for Inga dekkes nesten av annonser. Kalenderen dekkes delvis av hovedsponsor, Gundersen Reklame AS.

Salget av kalender og Inga-heftet gir derfor, som tidligere, et solid tilskudd til lagets økonomi.

Solveig Rød

Varteig Historielag - Meierikomiteen

Årsrapport for 2024

Meierikomiteen har i 2024 bestått av:

Kjell Lunde (leder), Tore Larsen, Kai Rød, Tom Vidar Walther, Åge Brenne, Odd Brenne og Christer Lunde.

Komiteemøter

Komiteen har hatt 2 uformelle møter i løpet av året i forbindelse med dugnader på Varteig Meieri.

Bygningsmessige arbeider

Våningshuset, Meieribygningen, uthuset, potetkjelleren og hønsehuset

Det er ikke utført noen bygningsmessige arbeider på noen av bygningene i 2024. Det ble ryddet i potetkjelleren og hønsehuset under dugnaden som komiteen hadde på våren.

Komiteen hadde bestemt seg for å male uthuset tidlig på høsten, og veggene ble vasket og klargjort for maling. Men på grunn av ustadig vær med mye regn i tida etterpå, ble arbeidet utsatt til 2025.

Utomhus-arealer - drift og vedlikehold

Meierikomiteen har hatt 3 dugnader på utearealer, 26. april, 12. juni og 8. august. 26. april ryddet vi etter vinteren, og 12. juni ble eiendommen ryddet og klargjort for Byggedagen 16. juni. På dugnaden 8. august besto arbeidet mest i luking av ugress, klipping av busker og trær.

Etter anskaffelsen av ny Stiga bioklipper i fjor, har klippingen av utearealene i år gått greit. Det er Tom Vidar Walther og Tore Larsen som har delt på jobben med å kjøre klipperen.

Staudebedet som ble etablert i fjor på hver side av inngangspartiet på våningshuset, fikk i år sin første hele sommersesong. Komiteen har fått bemerkninger på at bedet virker litt overdimensjonert.

Under en kraftig uværsbyge på høsten gikk det hardt utover den ene av de to gamle bjørketrærne ved våningshuset. Bare flaks at ikke el.ledningen ble tatt! Resten av treet måtte tas ned med hjelp av lift. Christer Lunde tilbød gratis lift fra Mesterbygg AS og tok arbeidet med å felle treet og fjerne det.

Det har bare vært Meierikomiteen som har stilt opp på dugnad siste år.

I alt bokførte komiteen 60 dugnadstimer + 40 timer til gressklipping denne sommeren.

Oppmålingsforretning – grensejustering

22. mai hadde eiendomsavdelingen i Sarpsborg kommune innkalt til en oppmålingsforretning vedrørende arealet mellom potetkjelleren og adkomstveien til meieriet. Fra kommunen møtte rådgiver Marte Burheim Nermoen, Per Brenne fra «Prestegården» og Kjell Lunde fra historielaget. Ingen hadde full oversikt over grensene i dette området. Noen avgjørelser ble tatt på stedet (mellom historielaget og Per Brenne) og noe måtte kommunen undersøke nærmere. Saken er ennå ikke endelig avsluttet.

Byggedagen

På Byggedagen 16. juni var det godvær og et yrende liv på meieri-eiendommen med mye folk og mange forskjellige aktiviteter hele dagen. I meieribygningen holdt Bygdekvinnelaget til og stekte og solgte lefser som tidligere år. Dette har blitt en aktivitet som har blitt svært godt mottatt av publikum på Byggedagen. I det fine været var det mange som slo seg også ned på benkene utendørs og pratet med sambygdingene.

På tunet var lensebåten (bygget på Åleskjær i 1906) utstilt som året før.

Åpen kveld

Mandag 13.mai arrangerte laget «Åpen kveld» på meieriet. Husene var åpne slik at besøkende kunne gå og se seg rundt. Kjøkkenkomiteen kokte kaffe og stekte vafler og folk satt ute i det fine været og hygget seg.

Styremøter

Lagets styre har hatt sine styremøter i klubbrommet i meieribygningen i hele 2025.

Rapport fra Web-komiteen 2024 for Varteig Historielag.

Varteig 31. desember 2024.

Aktive medlemmer:

Øistein Bøe og leder Knut Øyvin Skaar.

Arbeidsfordeling og oversikt:

Øistein Bøe samler bilder og etterforsker data for bildet og lager tekster.

Knut Øyvin Skaar, gjør det tekniske for websiden og album.

Bildegruppa har i øyeblikket ca 6646 bilder med registrerte og redigerte tekster. Av disse er 5580 bilder publisert i vårt web-fotoalbum. Som del av vår samarbeidsavtale med Østfoldmuseene - Østfold Fylkes Billedsamling (ØFB), har vi behandlet/publisert 47 bilder.

På grunn av mange del-album i vårt web-album ligger det nå totalt 17830 bilder publisert i 65 album.

Samarbeidet med Østfold Fylkes Billedsamling (ØFB)

Samarbeidet med ØFB har resultert i 300 høyoppløslige bilder mottatt november 2024. Av disse er 80 flyfoto fra Widerøe Flyveselskap av gårder i Varteig. Vi forventer å få mer enn 400 andre bilder og flyfoto fra ØFB i første halvår 2025.

Varteig Historielag har til gjengjeld levert våre tekster til ØFB websider på 161 bilder.

ØFB vil også komme til vårt møte 10. mars 2025 og orientere om sitt arbeide. Tema for møtet blir 'Digitalisering av kulturhistorisk fotografi' og 'Østfoldsfotografers portrett av tyske soldater 1940-45'.

Vårt Web-album:

Vi har sikret 823 bilder med tekster for vårt elektroniske arkiv i 2024, hvorav ca 725 bilder er publisert i vårt web album.

Vi har gjort 14 publiseringer med gjennomsnitt 25 bilder hver gang. 'Historien om Lensa' ble publisert sammen med Reidar Stangs foredrag i november med 472 bilder og 11 nye album.

Viktig del av arbeidet er korrekturlesning av tekster som gjøres av Øistein med stor støtte fra mange, spesielt fra Synnøve Lunde Karlsen og Solveig Rød.

Vi har ca 112 registrerte brukere i vårt fotoalbum. Vi sender ut e-mail varsel om nye bildepubliseringer til alle medlemmer av albumet.

Andre Historielag

Vi har også bistått Heggedal Historielag med database og nytt web-album i 2024. Vi arbeider også med Nittedal Historielag som planlegger arkiv-database og album fra oss i våren 2025. Vi har forespørsel fra Askim historielag om det samme.

Fra før har vi bistått Rakkestad, Rælingen og Fetsund med arkiv og album.

Oppdateringer av tidligere publiserte bilder:

Fortsatt er oppdatering og rettelser av publiserte bilder en stor andel av vårt arbeide i bildegruppa. Aktive lesere, spesielt på FaceBook, gir oss oppdateringer og tilbakemeldinger.

Problemer:

Ingen store driftsproblemer med album og websider i 2024. Unntaket er domenet som ikke ble fornyet i desember. Det skulle fornyes automatisk. De problemer som har oppstått har raskt kunne rettes av kundestøtte i shed49.com.

Facebook:

Varteig Historielags Facebook-side oppdateres daglig med egne eller andre relevante historiske innslag av Øistein. Det er fortsatt den viktigste portal vi har for våre bilder til vårt album. Våre fb-venner øker jevnt, Vi har over 2200 følgere ved årsskiftet.

Selv om nå meget gode høyoppløslige flyfoto skaper stor interesse i vårt album, er det allikevel bilder av visse personer som får flest treff, de fleste via link fra facebook.

Varteig Historielags hjemmeside.

Siden oppdateres av Øistein og Knut Øyvin med bidrag av innhold fra styret for avholdte møter. Siden fungerer bra, men krever jevnlig teknisk vedlikehold som gjøres av Øistein/Knut Øyvin.

Vi har lagt til Inga hefter mer enn 5 år gamle og nå også gamle kalendere publisert, foreløpig tilbake til 2007. Dette arbeidet fortsetter i 2025.

Knut Øyvin har oppdatert linker fra våre kulturminnekart til kulturminnesok.no.

Vi har oppgradert vårt menysystem fra Milonic for 325 kr i 2024.

Kulturminner

Østfold Historielag hadde tidligere kulturminnekart for Østfold og Varteig, det er nå overført til kulturminnesok.no ledet av Riksantikvaren. 450 gamle registreringer fra Varteig ble overført elektronisk av riksantikvaren senest november 2024. Ingen bilder ble overført av tekniske årsaker. Knut Øyvin har oppdatert våre websider med nye linker og lagt til manglende bilder og registreringer i kulturminnesok.no. Det er nå 800 kulturminner med 960 bilder registrert av Varteig Historielag for Ovaskog, Neaskog og Østaskog. Med dette er vår kulturminneregistrering foreløpig ferdig.

Vi ber alle gi tilbakemeldinger om eventuelle feil så kulturminnesok.no kan oppdateres

Bruk av tjenester og backup

Bildegruppa abonnerer på tjenester fra Dropbox, ca 1400 kr per år. For det får vi 2000 Gbyte diskplass der alle våre bilder, elektronisk database og andre filer lagres. Vi er tilfreds med Dropbox i vårt arbeide.

Vår server (shed49) som betjener web-album, domene og hjemmeside koster ca 900 kr per år.

Medlemmene i web-komiteen tar hver for seg egen backup av filer. Knut Øyvin tar i tillegg kopier av data som lastes til vår web-server (shed49). Vår server har også egen backuprutine for våre webfiler.

Knut Henrik Skaar har gjort sine servere tilgjengelig for ytterligere backup av Dropbox med våre original-filer av bilder og upubliserte bilder som Øistein har skannet. Våre filer på våre PC'er blir automatisk lagret på server i Halden etterhvert som de skapes eller endres. I tillegg har vi tilgang til et felles-område for utveksling av filer mellom Øistein og Knut Øyvin i det daglige arbeidet med bilder. Dette har fungert bra i 2024. Knut Henrik Skaar får 300 kr året for drift av server og bruk av 1000 Gb diskplass.

Vi mener Varteig Historielag har trygge backup-rutiner med backup-plassert i 4 geografiske lokasjoner.

Elektronisk Arkiv:

Vårt elektroniske arkiv er basert på Mikroskfts Access databaseprogram. Databasen ble laget av Knut Øyvin i 2013. Arkivet har alle relevante opplysninger om originalbildet som tekster, overskrifter, album-fordeling, nøkkelord, givere, kalenderbruk, Ingahefte-bruk og godkjenninger fra givere. Arkivet fungerer bra for bildegrupper. Arkivet er et rent internt arkiv som ikke publiseres. Databasen lagres på Dropbox gir mange muligheter datasøk og utskrifter. Brukere av databasen er Øistein og Knut Øyvin.

Annet:

Bildegrupper disponerer mange mobile harddisker og 2 mobile skannere som fortsatt fungerer bra. En havarent disk er erstattet for Knut Øyvin i 2024.

Knut Øyvin har nå lisens for Indesign, Photoshop og Acrobat Pro fra Adobe. Knut Øyvin overtar Hans Erik Pedersens rolle i kalender- og Inga arbeidet fra 2025.

Programlisenser er ca 800 kr måneden for Adobe.

Web-komiteen ønsker å takke alle som har bidratt i arbeidet med bilder i 2024.

WEB komiteen,

Øistein Bøe

Knut Skaar, leder.